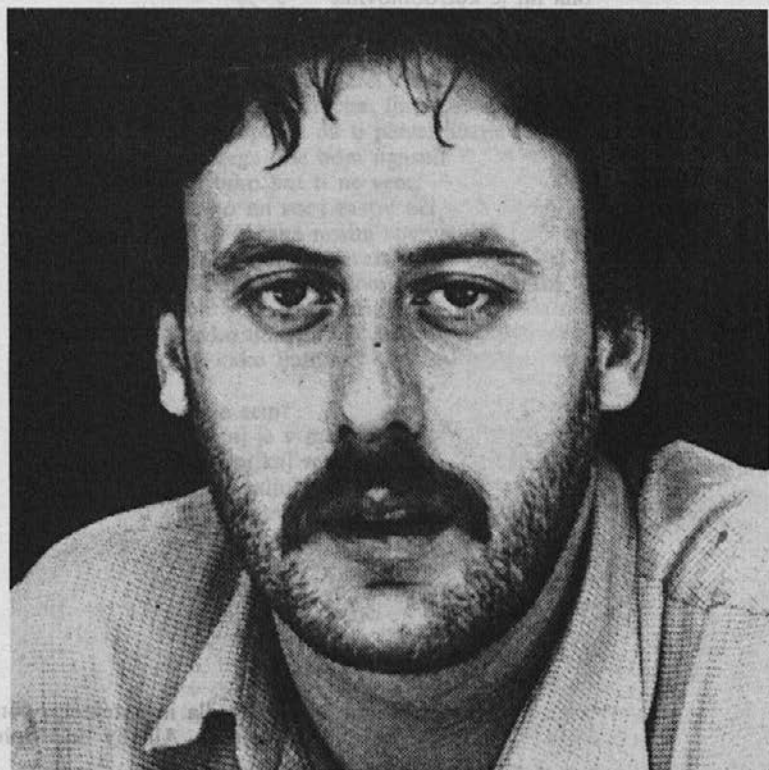

ZADNJA IZMENA

Julio Llamazares

Žolti dež

(Odlomki)

Tišina bo upepelila moje oči. Kot pesek, ki ga veter ne more več raznesti.
Tišina bo upepelila te hiše, kot pesek. Kot pesek bodo razpadle te hiše. Že slišim
njih tožbe. Osamljene. Mračne. Ki jih dušita veter in ščavje.

Razpadle bodo počasi, brez kakršnegakoli reda, brez upanja, zrušenje jih bo ločilo od vseh drugih. Nekatere se bodo pogrezale polagoma, komaj opazno, od teže mahu in samote. Druge se bodo zgrudile v enem mahu, z obrazom k zemlji, nasilno in sramotno kot živali, zadete od krogel vztrajnega in neizprosnega lovca. Toda vsem se bo iztekel dan, prej ali slej, naj se še tako brezupno upirajo času, in vrnile se bodo k zemlji, ki se jih je že od nekdaj polaščala, že od nekdaj čakala nanje, vse odkar je prvi človek odšel iz Ainielle.

Res, ta bo ena prvih, ki se bo zrušila skupaj z menoj (ko bom morda še v njej). Pravzaprav, če pomislim, da je Chinova in ta od Laura že poraščena z goščavo, z grmičevjem, moja pa je najstarejša in še vztraja na nogah. Toda, kdove. Kljub vsemu vztraja. Posnema mene in vztraja do konca, obupana in trmoglava. Gledam jo, kako je od dne do dne vse bolj sama, kako jo druge zapuščajo, kot so mene moji sosedi. Lahko se nekega dne Andrés celo vrne, po toliko letih, da pokaže Ainielle svoji družini, morda bo to še pravočasno, da vidi svojo hišo stati kot spomin na bitko njegovih staršev in kot tiho pričo pozabljenja, v katerem nas ima zdaj spravljene.

Težko bo. Če se Andrés nekega dne vrne, se bo prav gotovo zato, da bi videl velik kup ruševin in grmičevja. Če se nekega dne vrne, bo našel poti zarasle z robidovjem, jarke zasute, koče in hiše podrté. Ničesar več ne bo od tistega, kar je bilo nekoč njegovo. Ne starih vaških poti. Ne vrtov ob reki. Ne hiše, v kateri je nekega dne privekal na svet, ravno ko je sneg upepeljeval strehe in so poti in steze otrpnile od mraza. Toda sneg ne bo vzrok osamljenosti, na katero bo naletel Andrés tistega dne. Iskal bo med jarki in trhlimi oporniki. Grebel bo po grobljah starih zidov in morda bo našel še kak polomljen stol ali skríl stare dimnice, na katero je tolikokrat zlezal, ko je bil še otrok. To bo pa tudi vse. Nobene pozabljene slike. Nobene sledi življenja. Ko se bo Andrés vrnil v Ainielle, bo to zato, da bi zvedel, kako je vse izgubljeno.

Ko se Andrés vrne v Ainielle — če se kakega dne sploh vrne — dosti jih je že tako naredilo, niso se vrnili. Iz Berbusa, iz Espierrra, iz Olivána, iz Sušina. Pastirji iz Yésera. Cigani iz Biescasa. Stari sosedi. Vsi bodo obiskali vas, kot jastrebi mojo smrt. Da bi odnesli iz vasi plen. Zlomili bodo zapahe, vrata. Oropali bodo hiše in koče, eno za drugo. Omare, postelje, skrinje, metрге, oblačila, rokodelska in kmečka orodja ter kuhinjske lonce. Vse tisto, kar so prebivalci Ainielle cela stoletja spravljali skupaj, se bo počasi selilo v druge kraje, v druge hiše, morda celo v trgovine Huesca ali Zaragoza. Zgodilo se bo prav tako, kot se je že v Besaránu in v Cillasu. In v Casbasu. In v Otu. In v Escartínu. In v Bergui. Kot se bo v kratkem zgodilo tudi v Yéseri in Berbusi.

Ves čas, kar sem bil tu, ni nihče čutil potrebe, da bi prišel v Ainielle in odnesel stvari, ki so jih tu pustili sosedi. Po tistem, kar je naredil Aurelio, se ni nihče upal prestopiti meje med njimi in menoj. Vedeli so zanjo. Enkrat sem videl človeka, kako je postajal na poti tam doli in od daleč opazoval vas, izpod dreves. Toda vsakdo se je potuhnil, ko me je zagledal. Prav gotovo ga je postalo strah, da bi se nekega dne uresničila grožnja, ki jo je pred njihovimi vrati izrekel Aurelio.

To, česar oni niso vedeli — in tudi nikdar ne bodo — je bilo to, da je bilo tudi mene strah, ko sem jih zagledal. Strah me ni bilo njih. Mene samega me je bilo strah. Strah me je bilo, ker nisem vedel, kako bi se obnašal, če bi nekega dne nekoga srečal, iz oči v oči. Vse tisto okrog Aurelia ni bilo nič drugega kot opozorilo, grožnja, z enim samim namenom: da bi me kdo ne prišel nadlegovat. Nikoli nisem pomislil — še najmanj tistega dne — da bi bil zares zmožen hladnokrvno streljati nanj, če bi se nekega dne vrnil. Prav zato me je postalo strah samega sebe, ko sem videl tistega človeka postajati tam doli, kako je z razdalje opazoval vas — bal sem se svoje puške in svoje krvi — in sem se skríl.

Saj kaj dolgo ne bom živel. Čez nekaj minut, morda že čez nekaj ur — še preden se zdani, v vsakem primeru — bom že sedel z mrtvimi ob ognju in vas bo popolnoma prazna, brez zaščite, na voljo tistim očem, ki jo zdaj nadzorujejo. Morda bodo malo kasnili s svojim prihodom. Morda še toliko počakajo, da se prepričajo, če sem zares mrtev in ne morem iz hiše s puško in jih sprejeti. Toda brž ko bodo sosedi iz Berbusa odkrili, lahko že naslednji dan, da leži moje truplo na zemlji, bodo vsi, z najbližjimi sosedi vred, padli kot lovci na zveri po nezavarovanih kamnih te vasi, ki bodo prav tako umrli z menoj. In tako bo Andrés tistega dne, ko se bo vrnil, našel le velik kup ruševin, poraslih z grmi.

Toda Andrés se najbrž ne bo nikoli vrnil. Verjetno bo čas mineval neopustljivo počasi, Andrésu pa ne bo uspelo pozabiti, kaj sem mu rekel tisto noč, preden je odšel. Morda bo tako še najbolje. Morda bi moral tisto jutro sam napisati pismo in ga pustiti na mizi ob postelji, da bi ga našli ljudje iz Berbusa, ko bodo prišli. To bi ga še enkrat spomnilo na besede, ki sem mu jih rekel tisto jutro: da se ne bo nikoli vrnil. Da se bo vasi izogibal zaradi grenkobe, ko bo videl svojo vas na tleh in svojo hišo pokopano pod mahom, prav tako kot svoje starše.

Kljub temu je že prepozno za vse to. Prepozno je celo za razmišljanje, kaj se bo zgodilo z vasjo, kaj bo zdaj s to hišo, z menoj. Namesto da je odšel, bi se Andrés lahko odločil ostati tu, z menoj in materjo. Zdaj je že prepozno za to. Dež briše mesec iz mojih oči in v tišini noči že slišim neki daljen šepet, kot šepet rastlin, obupen, kot od kopriv, ki gnijejo v reki moje krvi. To je zelen šepet smrti, ki se bliža. Prav tisti, ki sem ga slišal v sobi svoje hčere in staršev. Prav ta, ki se razrašča v grobovih, v pozabljenih slikah. Edini glas, ki bo trajal še takrat, ko ga v Ainielle nihče ne bo mogel slišati. Rasel bo z nočjo, kot drevesa. Gnil bo z dežjem in z marčnim soncem. Naselil se bo po vežah in sobah, medtem ko se bodo hiše sesedale, medtem ko bo samota, in koprive, brisala belež z zidov, ko bodo razpadale strehe, daljen spomin tistih, ki so jih zgradili in živeli pod njimi. Toda nihče ga ne bo slišal. Niti gadi ne. Niti ptice. Nihče se ne bo ustavil, da bi poslušal — tako kot jaz zdajle poslušam — tisto zeleno tožbo kamna in krvi, ko jih bosta prekrila rastlinje in hlad smrti. In nekega dne, ko bo preteklo že nekaj let, bo šel neki popotnik mimo hiš, ne da bi vedel, da je tukaj bila nekoč vas.

Samo če bi se Andrés vrnil, če bi nekega dne pozabil na mojo staro grožnjo ali če bi njegova lastna starost zbudila v njem kesanje in domotožje, bi prišel brskati za sledmi te hiše, pod travo bi iskal sledi spominov na starše in kdove, morda bi mu celo uspelo najti v kakem jarku kamnito ploščo z mojim imenom ali obris groba, v katerega grem vsak čas počivat in čakati nanj.

Sam sem si ga izkopal davi, med Sabininim in Sarinim grobom, s poslednjimi močmi, z edino lopato, ki je še pri hiši. Še prej sem moral s srpom odstraniti robidovje pri vhodu in trnje, ki je čisto preraslo pokopališče. Od Sabininega pogreba še nisem bil tam.

Ko ga bodo videli — če bo preteklo dosti časa, morda bo že spet poln vode, poraščen s koprivami — bo vsak pomislil, da je bil zadnji iz Ainielle nor ali pa obsojen. Kdo, če ne nori ali na smrt obsojeni, je še zmožen izkopati si svoj lastni grob nekaj trenutkov pred smrtjo ali usmrtitvijo? Toda jaz, Andrés, zadnji iz Ainielle, nisem ne nor ne obsojen, razen če ni norost ostati do smrti zvest svojemu spominu in svojemu domu, razen če ni obsodba tudi to, da te tvoji pozabijo. Če sem si sam izkopal grob, sem to napravil preprosto zato, da bi ne bil pokopan stran od svoje žene in hčerke.

Mislil sem tudi na to, da bi si sam napravil krsto. Tako kot sem jo za svoje starše in kot jo je moj oče za svoje. Končno, jaz nimam nikogar, ki bi jo napravil zame. Toda nisem mogel. Les, ki sem ga imel pripravljenega zanjo, je bil še vlažen, ker sem

ga posekal spomladi, ob zadnjem kraju, da ne bi preveč bolelo stare lipe ob šoli in da bi les vsaj nekaj let vzdržal v zemlji. Tega sem se naučil od svojega očeta že v deških letih. Čeprav ne opazimo, je drevo živo in čuti in trpi in se zvija od bolečin, ko sekira zaseka vanj, v njegovo meso, ki tvori žlebiče, grče, za tiste, ki bodo kasneje posegali vanj, za žago in za črve, če ga bodo nekega dne napadli. Ob zadnjem kraju pa drevesa spijo. Takrat umre drevo nenadoma, kot človek, sredi najglobljeja sna, ne da bi pokazalo, da smo mu ga prekinili. Zato je les takega drevesa kasneje gladek in zgoščen, sposoben več let upirati se gnitju.

Zmeraj sem si želel umreti tako: kot speče drevo, kot začarana lipa, v tišini noči, ob mesečini. Toda za kaj takega mi sreča ni naklonjena. Ne samo zato, ker umiram sam, čisto brez moči, ampak zato, ker čutim vsak trenutek, kako napreduje hlad po moji krvi. Nisem samo buden — buden in pri polni zavesti — pred vrati smrti, ampak že nekaj noči tudi ne spim več in njene skrivnosti so me zapustile. In tako malo pomoči bi rabil, morda samo malo spanca, da bi se laže srečal z njo, pa me še mesec zapuša, razstaplja se.

Nikogar več nimam. Niti psa ne. Tudi matere ne. Nocoj je ni bilo, da bi mi delala družbo — morda čaka name, skupaj s Sabino in Saro, ob mojem grobu — pes je že pokopan pod kupom kamenja, sredi poti. Ubogi pes. Naj se še tako trudim, temu se moje srce upira, ne morem pozabiti njegovega zadnjega pogleda. Nikoli ne bo mogel razumeti, zakaj sem to storil. Nikoli ne bo mogel vedeti za mojo bolečino, ki sem jo občutil ob ločitvi od njega. Vsa ta leta je bil edino živo bitje, ki me ni zapustilo. Še davi me je spremljal do pokopališča. Ustavil se je pri vratih, negiben in tako čuden, kot da bi hotel dognati, za koga bo tisti grob, ki sem ga kopal. Potem se je vrnil z menoj domov. Zleknil se je pred pragom, kot vedno, da bi opazoval, kako počasi odhajajo večerne ure po vaški poti. Ko me je videl priti iz hiše, s puško v roki, so se mu oči razširile.

Že toliko časa nisva šla v gozd. Zato je začel teči, lajati in poskakovati. Ko sva prišla do cerkve, se je vrnil. Utihnil je, kot bi me hotel vprašati, zakaj sva se namenila tja. Nisem več čakal. Nisem mogel več vzdržati, niti za trenutek, njegove žalosti, njegovega zvestega pogleda. Zaprl sem oči in pritisnil na petelina. Slišal sem, kako je strel odmeval med hišami, kruto in brez konca. Na srečo mu je krogla raznesla glavo. Bila je zadnja, ki mi je še ostala. Hranil sem jo zanj, že nekaj let.

* * *

O meni ne bo nihče vedel takih podrobnosti. Nihče se me ne bi spomnil, niti ob uri ne, ko bi se ubil.

Čisto samega so me pustili tu. Samega in zapuščenega, da sem kot pes glodal kosti svoje samote in spominov.

Tu so me pustili kot garjavega psa. Obsojen na samoto in lakoto mora glodati svoje lastne kosti.

Ko bi jaz prav tako napravil s psom, ko ne bi do poslednjega trenutka hranil zanj zadnje kroglice, bi bil tudi on obsojen, da gloda moje kosti. Vsak dan bi moral priti sem gor in krotiti svojo lakoto z mojim okostjem.

Niti mrtvega me ne bi zapustil. Niti po nekaj dneh ne, četudi bi me ne videl in ne slišal mojih korakov po hiši. Ne bi odšel iz Ainielle, da si v neki drugi vasi poišče drugo hišo in drugega gospodarja. Ostal bi tu, tudi za hip se ne bi ganil od praga, podnevi bi pazil vas, ponoči bi lajal na mesec. In nekega dne, ko ne bi mogel več stati na nogah in bi se mu začelo megliti v očeh, bi se zavlekel v kak kot, tako kot tisto noč, in bi čakal na smrt.

Naredil bi prav tako kot Gavinov pes, tisti stari ovčar, s katerim je Gavin delil svojih zadnjih petnajst let življenja. Ostal je sam, tako kot stari Adrian, brez doma, brez gospodarja in brez ovac. Nekaj dni je pes ležal pred vrati, niti ganil se ni s svojega mesta, ponoči in podnevi je žalostno tulil. S Sabino sva mu včasih nesla kos kruha in kosti. Ni se jih dotaknil. Ni maral hrane. Niti blizu naju ni pustil, ko sva mu hotela kaj dati. Hrano sva morala pustiti na krožniku, za vogalom, medtem je renčal na naju, grozeče, z razdalje. Neke noči nisem več mogel prenašati njegovih tožba. Šel sem, da bi ga ustrelil. Bilo je zelo temno, in sem ga zgrešil. Pes je ves krvav in tuleč zbežal in čez tri ali pet dni smo ga še zmeraj slišali tuliti v hosti na hribu, dokler ni čisto izkrvavel ali pa so ga požrli volkovi. Neke noči je nenadoma utihnil, za vedno.

Prav isto se bo v kratkem zgodilo tudi z menoj. Sem kaj več kot kak pes? Kaj nisem bil vsa ta leta tukaj sam, kot pes, zvest tej hiši in vasi?

Vsa ta leta, sam tukaj, pozabljen od vseh, prisiljen glodati svoj spomin in svoje kosti. Dan in noč sem pazil na poti, ki držijo v Ainielle. Nisem dovolil nikomur, da bi se približal vasi. Kot kak pes. Videl sem minevati dneve in mesece in sem upal, da se bo nekega dne zgodilo tisto, kar se edino še lahko zgodi, tisto, kar sem naredil davsi s psom.

* * *

Nikoli se ga nisem bal. Niti kot otrok ne. Niti ponoči ne, ko mi je žolti dež razkril svojo skrivnost.

Nikoli se ga nisem bal, ker sem vedno vedel, da je tudi on ubog, osamljen lovec na stare pse.

Razen enkrat, ko sem mislil, da je morda tudi on pozabil priti, misleč, da ne živim več. Bil sem na tem, da poskusim to, kar sta Sabina in on naredila pred časom. Toda nisem imel moči. Svoje misli nisem mogel speljati dlje od njenega čistega namena. Vedno mi je v zadnjem trenutku zmanjkalo stanovitnosti, ki je potrebna, da pritisneš na petelina.

Toda nikoli se ga nisem bal. Njega, lovca na pse. Dostikrat sem ga klical, ponoči, vsa leta, ga prosil, naj naredi z menoj tisto, kar sem jaz davi naredil s psom.

Na vsak način se dolgo obotavlja, da bi me prišel poslušat. Dlje, kot sem mislil, da lahko prenesem. Toliko časa sem čakal nanj, da se zdaj bojim, da je vse to zgolj sen in da me bo spet doseglo jutro.

Toda ne. To ni sen. On je, kliče me po imenu, v tišini noči. On je, počasi prihaja po stopnicah. Gre po veži. Se bliža vratom nasproti mojim očem. Vendar ga ne morem niti videti.

* * *

Nekdo bo prižgal svetilko in osvetlil praznino v mojih očeh. Pustili jo bodo na mizi ob postelji in odšli, spet bom sam.

Vso noč bodo bedeli v kuhinji. Zakurili bodo ogenj — po toliko dneh — in čakali, šteli minute in ure, eno za drugo. Medtem noči ne bo in ne bo konca. Nihče si ne bo upal pogledati, če svetilka še gori. Dokler se ne bo zdanilo, si ne bo nihče upal stopiti iz kuhinje. Tam bodo vso noč sedeli ob ognju, brez volje, da bi se o čem pogovarjali in si lajšali čakanje, kot je to v navadi. Ne bodo vedeli, da je z njimi tudi senca mojega očeta, ne bodo je videli, kako sedi z njimi, čisto ob ognju.

Ko se bo zdanilo, po toliko urah čakanja v kuhinji, bodo stopili na cesto z nenavadnim občutkom, kot da so preživeli temno in neskončno moro. Nekdo bo dihal

svež zrak in morda pomislil, da je bila noč, ki jo je preživel v tej hiši, samo zoprni spomin na neko drugo noč, za katero je mislil, da je že pozabljena, v meglici njegovega otroštva. Toda plamen svetilke v sobi ga bo silil na misel, da sem še zmeraj tu gori. Plamen svetilke in tudi vonj po gnilih in spridenih sadežih, ki bo še zjutraj ovijsal jablano, obsedeno od Sabinine krvi. In potem, kot da je bilo že vse tako vnaprej predvideno, bodo šli nekateri iskat deske, po hiši — polomljene deske, iztrgane iz podov in vrat — ostali pa se bodo vrnili, da bi me odnesli v kuhinjo, zavitega v odejo.

Komaj bodo imeli dovolj časa, da bodo zbili krsto. Prav gotovo jim ne bo treba čakati na ljudi iz Berbusa. Ker jih ne bo nihče obvestil. Nihče se ne bo spomnil, da bi šel v Oliván in prosil župnika, naj me pride pokopat. Ko bo krsta zbita, jo bodo, tiho, odnesli, na ramah, po poti, že poraščeni s travo in robidovjem, do groba, ki sem si ga izkopal davi, med Sabininim in hčerinim. Tudi molili ne bodo. Pokrili me bodo z zemljo, z lopato, ki sem jo pustil tam. In v tistem trenutku bo zame in za Ainielle vse končano. Za zmeraj.

Morda bodo ostali v vasi še nekaj ur, šli bodo po hišah, da bi našli še kaj orodja in kak kos pohištva, kako posteljo, ki bi jim utegnili še služiti. Samota vasi in misel, da sem jaz že pod zemljo, ju bosta pomirjali. Morda si bodo zapomnili vse hiše, preden odidejo. Toda, ko se bo zmračilo in bo veter začel razmetavati okna in vrata po poteh, bodo pobrali svoje reči in se podvizarili proti Berbusi. Ko bodo prispeli na vrh Sobrepuerta, se bo ponovno začelo mračiti. Goste sence se bodo v valovih pognale po hribih in blede sonce, čisto krvavo, se bo počasi trgalo iz njihovih oči, se plazilo po ruševinah in samotnih hišah. Tisti, ki bo vodil ljudi, bo za trenutek postal. Pomislil bo na ruševine, na veliko, temno samoto kraja. Prekrižal se bo, čisto tiho, in potem pohitel za ostalimi. Ko bodo spet vsi skupaj, med čadastimi zidovi svojih hiš, se bo nekdo spet prekrižal in rekel šepetaje:

— Noč ostaja tistim, ki so še živi.

Izbral, prevedel in spremno opombo napisal
Ciril Bergles

Španska poezija se je po krvavi državljanski vojni ukvarjala predvsem s socialnimi problemi, z nemočjo posameznika, utopljenega v sivi in brezperspektivni vsakdanjosti, z njegovimi izgubljenimi sanjami, z obstoječim, komaj še vrednim človeka. Pozneje, v petdesetih in šestdesetih letih, jo je preželo upanje, da se končuje mračna noč frankizma. Mlada pesniška generacija se je začela ozirati v prihodnost in preteklost, v tisti čas, ko je španska literarna tvornost blestela na samem vrhu svetovne in evropske literarne elite. V spremenjenih političnih in družbenih razmerah ji je uspelo pretrgati z generacijo, ki ni prinesla opaznega ugleda španski poeziji in je bila bolj slabokrvno životarjenje kot pa nadaljevanje bogate tradicije, predvsem

Generacije 27. Leta 1976 so se v Španiji pokazali prvi znanilci nove generacije, ki ji pravimo »postnovisimos«. Med imeni, ki so zbudila največ pozornosti, tako pri bralcih kot pri kritiki, je tudi ime **Julia Llamazaresa**. Danes je to najodličnejše ime mlade španske literature.

Julio Llamazares se je rodil leta 1955 v razpadajoči vasi Vegamián, v provinci León, na severu Španije. V špansko poezijo je s hribovitega severa prinesel nekaj resnobe, morda celo mračnosti, pa tudi nenavadne sugestivnosti, s katero je razkril tragedijo brezsrčnega propadanja življenja na podeželju in velike človekove samote. Julio je študiral pravo. Že kmalu po diplomu se je odločil, da se bo odpovedal pravniškemu poklicu in se je zaposlil kot novinar na španskem radiu in televiziji, kar dela še danes. Prestolnica mu je omogočila nagel literarni vzpon. Llamazares je najprej pisal poezijo. Leta 1978 je izdal knjigo pesmi z naslovom *Lenivost volov*. Z njo je opozoril, da prihaja čas nove poezije, nove generacije. Njegova poezija kaže, da gre za novo poetiko, za novo estetiko, individualno, oplemeniteno z bogato tradicijo španske poezije. Za naslednjo knjigo poezije *Spomin snega*, objavljeno leta 1982, je dobil Guillénovo nagrado. To je priznanje, ki je takoj za veliko Cervantesovo nagrado. Zdaj je bila mlada španska generacija dokončno priznana.

Nekaj let pred tem je Llamazares opozoril nase tudi s knjigo esejev *Genarinov pogreb*. Gre za eno najbolj bistroumnih knjig zadnjega časa v Španiji. Delo je na meji med pripovedništvom in esejistiko. V eseju *Ledena gora* je opozoril na značilnosti nove poetike, ki ne priznava nobene enovite pesniške šole, pravil, obveznih za vse pripadnike smeri. Kot je veljalo še v modernizmu. Razkriva novo estetiko, ki si jo vsak ustvarjalec lahko izmišlja sam, seveda glede na to, kje v preteklosti, v španski in svetovni tradiciji, vidi svoje vzore. Takole pravi: »Če je poezija ostanek prejšnjega časa, se njena substanca komaj loči od ledene gore, ki se dviga iz morske globine in se hitro tali (ledena gora ima svoje sidrišče nekje v temni globini, na morski magmi). Kako naj torej razumemo večne skušnjave tišine, privlačnosti brezna, neskončnost vrtnec, nevzdržnost zadnje strani, strgane ali nepopisane? Lahko se tolažimo, da bo stoletje, obremenjeno s sindromom kaosa, minilo brez muk, brez slave, zapisane v poznejših koledarjih, toda polno strahu in groze, kot napovedujejo futuristi. Izkazalo se bo, da so imeli onanistični kritiki prav. Porušili so se vsi koncepti, vsa načela pedagogike. Naša generacija je spoznala, da je različnost edini imenovalec, ki nas lahko druži. Drugače rečeno, podobnost je odsotna, podobnost kot lepilo. Tu je samo še negacija kot uveljavitev. Zato bi se bilo dobro spomniti besed galješkega pesnika, da je nered najvišji zakon estetike. Očaran od pojava ledene gore bi njegovim besedam dodal, da smo potisnjeni v usodo stepnega volka, v norost frankizma in da endogamija in plemo lahko producirata tako v življenju kot tudi v poeziji samo slabo kri, čistokrvne pse in bedaste otroke.«

Tako se je tudi Llamazares odločil za povsem osebno in odprto poetiko, ki mu omogoča pesniške sprehode, vsebinsko in formalno, po velikem svetu tradicije in sedanjosti. Ta mu omogoča, da lahko spoznava in razkriva tudi nekaj tistega, kar je že potopljeno pod gladino in prikriti očem sodobnega človeka. In zares, Llamazares nas že s svojo prvo knjigo popelje nazaj v arhetipsko preteklost, v daljne čase in kraje, v katerih sta se lahko zgoščali tišina in svoboda in so pastirji pasli svoje črede po pokrajinah luči. Dokler se ni tista blaga lenobnost, tisti božji mir v živali in človeku spremenil v strašen beg, vsega. In so se tudi voli pognali v beg in se ločili od sebe samih. In od človeka. Nad človekovo bivanjsko pokrajino je zavel bel leden veter. Llamazaresova poezija je razkritje velike samote, ki je nenadoma objela sodobnega človeka.

Taka občutja so se zgostila v njegovi zadnji knjigi, poetični prozi *Žolti dež*. Knjiga je bila objavljena leta 1988 in je doživela številne ponatise, to priča o njeni posebni priljubljenosti tako pri bralcih kot kritiki.

Žolti dež je pravzaprav poetični monolog zadnjega prebivalca umirajoče vasi Ainielle nekje v aragonskih Pirenejih. Njen zadnji prebivalec čaka samo še na smrt, na samoto, ki bo dokončna in večna. Vsi so odšli. Pustili so ga samega. Eni v dolino, drugi na oni svet. Živi se ne vračajo več. Le sence mrtvih je še kdaj opazil na samotnih poteh, v hladnih vezah, ob ugaslih ognjiščih. Človek je sam. Samota je strašna in neizmerljiva. Toda človek kljub temu vztraja, zvest svojemu spominu, svojemu kraju. Sam z edinim živim bitjem, s psom. Ko odidejo tudi mrtvi, si izkoplje grob in odreši žival pred ponižanjem. Z njegovo smrtjo bo umrla tudi vas, dokončno. Z njo bo ugasnil spomin na vse, ki so tu živeli, gradili in umirali. Vélíka metafora samote je uresničena. In ta nas hkrati očara in pretrese.